

Tiltak for å redusere risikoen for spredning av havnespy

Formål

Dette gir veiledning til fritidsfartøy eiere og rederier for skip og flyttbare innretninger i norske farvann om tiltak som umiddelbart kan redusere risiko for å spre havnespy fra et område til et annet langs kysten vår. Tiltakene kan brukes av fritidsfartøy eiere og rederier for å bidra til å begrense konsekvensene av havnespy mens det pågår kunnskapsoppbygning om havnespy i norske havområder.

Bakgrunn

Havnespy, eller japansk sjøpung, som arten også kalles, er en fremmed art med alvorlige konsekvenser for norske havområder. I november 2020 ble havnespy oppdaget i norske farvann. Havnespy formerer seg raskt og på flere steder i verden har den forårsaket store problemer for det marine miljøet og den marine næringen. Arten vokser blant annet på skrog, fortøyninger, brygger, og annet som finnes i sjøen. Havnespy kan feste seg innen 24 timer. Dette innebærer at jo lenger tid et skip oppholder seg i et område med havnespy, jo større er risikoen for den fester seg. Det finnes ytterligere informasjon om havnespy, kart over områder den er oppdaget og arbeidet som pågår for å hindre videre spredning på Miljødirektoratets [hjemmeside](#).

Mer informasjon om organismer som sprer seg med ballastvann og om begroing på skrog finnes på Sjøfartsdirektoratets [hjemmeside](#).

Regler og retningslinjer for fritidsfartøy

For brukere av fritidsfartøy, vises det til vår [hjemmeside](#) for informasjon om aktuelle tiltak mot spredning av havnespy via denne typen fartøy.

Regler og retningslinjer for kommersielle fartøy

Sjøfartsdirektoratets forskrifter har i dag ingen regler som spesifikt retter seg mot spredning av fremmede arter fra et norsk havområde til et annet. Det finnes imidlertid en generell aktsomhetsbestemmelse i forskrift om fremmede organismer,¹ som forvaltes av Miljødirektoratet. Aktsomhetsplikten innebærer at hvis du er ansvarlig for aktiviteter i områder med havnespy, har du en plikt til å begrense risikoen for at det sprer seg.

Innføring og etablering av fremmede marine arter er ingen ny problemstilling og spredning av fremmede organismer synes å øke.² Begroing på skrog og utskiftning av ballastvann er viktige introduksjonsveier, og dette anses også som mulige nasjonale spredningsveier. For å hindre innføring og spredning av fremmede organismer via ballastvann, har vi forskriften om ballastvannbehandling.³ IMO⁴ har også vedtatt retningslinjer⁵ som skal forhindre spredning av organismer via begroing. Disse retningslinjene er for tiden under revidering.

¹ [Forskrift om fremmede organismer - Lovdata](#), § 18

² Meld. St. 14 (2015-2016), Natur for livet

³ [Forskrift om ballastvannbehandling på skip og flyttbare innretninger - Lovdata](#)

⁴ International Maritime Organization

⁵ Guidelines for the control and management of ships' biofouling to minimize the transfer of invasive aquatic species (Res. MEPC 207(62))

Tiltak

Generelt er det svært viktig at fartøy blir godt vedlikeholdt og at det sørges for at det forekommer minst mulig begroing. Dette bidrar til å hindre både innførsel og spredning av fremmede marine arter med alvorlige konsekvenser for norske havområder.

Tiltak som umiddelbart kan brukes for å redusere risiko for spredning av havnespy

- For å unngå at havnespy fester seg, bør opphold over 24 timer i områder med havnespy om mulig unngås.
- For skip som har oppholdt seg i område med havnespy i en lengre periode, oppfordres det til å utføre en inspeksjon av skroget.
- For skip hvor det blir identifisert havnespy på skroget eller hvor det er en mistanke om havnespy på skroget, oppfordres det til å utføre rengjøring med en teknologi som samler opp avfallet, før skipet kan flyttes til andre områder.
- Oppankring i områder hvor havnespy forekommer bør unngås.
- Fortøyninger og redskap som brukes i områder med havnespy rengjøres når de tas opp, og bør ikke brukes i andre områder før man er sikker på å ha fjernet mulige rester av havnespy. Vær spesielt varsom med fiskeredskap som har vært i kontakt med havbunn. Det er svært viktig at havnespy ikke slippes ut igjen i sjøen.
- Avfallet fra rengjøring av skrog, fortøyninger og fiskeredskap skal leveres til et godkjent mottaksanlegg. Ta kontakt med Statsforvalteren eller Miljødirektoratet for mer informasjon.
- Unngå å ta opp ballastvann uten godkjent ballastvannbehandlingssystem i områder med havnespy.

Å la være å gjøre tiltak når havnespy oppdages på skrog eller utstyr slik at unnlatsen bidrar til å spre havnespyet ytterligere kan innebære brudd på aktsomhetsplikten i forskriften om fremmede organismer.

Funn av havnespy bes rapporteres til Artsdatabanken gjennom deres tjeneste «Artsobservasjoner». Les mer på [Si fra om du ser havnespy \(artsdatabanken.no\)](https://artsdatabanken.no)